

УДК 37.018
ББК 74.04
Г59

Серія «Класний керівник»
Заснована 2007 року

Г59 Години спілкування. 5–8 класи / Укладач В. М. Андреева — Х. : Вид. група «Основа», 2013. — 128 с. — (Серія «Класний керівник»).

ISBN 978-617-00-1800-7.

У посібнику представлені докладні розробки годин спілкування для учнів 5-8 класів, що стосуються найрізноманітніших тем та є актуальними для школярів цієї вікової категорії. Позакласні заходи передбачають використання інтерактивних форм роботи. Зручний формат та розміщення матеріалу дозволяють доповнити конспекти власними записами.

Для класних керівників, вихователів, шкільних психологів.

УДК 37.018
ББК 74.04

ISBN 978-617-00-1800-7

- © Андреева В. М., укладання, 2013
© Жоломко Н. В., Іващенко В. В., Голуб А. М., Додчук Н. С., Лапко Р. М., Бегерська А. В., Ситнікова Г. О., Волкова Л. О., Бутулінська Т. М., Зінов'єва О. О., Мараховська Т. А., Кагляк В. П., Мараховська В. І., Бабенко С. Л., Лутак М. Ф., Тимченко О. І., Андрощук Н. О., Ставінська Н. В., Фаєвська Т. В., Фаєвський Д. М., Расторгуєва О. О., Коваль Н. Г., Оніщенко Н. В., Савченко Н. В., Замма Л. О., Арцибашева Ю. М., 2013
© ТОВ «Видавнича група «Основа», 2013

Шановні колеги!

Пропонуємо до вашої уваги новий посібник, який допоможе класним керівникам без зайвого клопоту підготувати та провести виховний захід, дібрати доцільні методи та форми виховної роботи, згуртувати дитячий колектив, розширити світогляд учнів тощо.

Ми підібрали не просто класні години — монологи вчителя, не музично-літературні композиції, а виховні заходи, що передбачають спілкування, використання інтерактивних форм роботи. Тобто це **АКТУАЛЬНО** та **СУЧАСНО**.

Розробки стосуються найрізноманітніших тем, докладні та розгорнуті, з методично грамотно оформленими метою, типом, структурними елементами та ін.

Зручний формат й розміщення на парній кількості сторінок дозволяє зробити декілька копій й використати їх як роздавальний матеріал. А відривні аркуші можна застосувати для звітності — потрібно лише вписати необхідні дані у відведених місцях. Тому це **ЗЕКОНОМИТЬ ВАШ ЧАС** для підготовки та оформлення конспекту. Це просто дуже **ЗРУЧНО!**

Наявність місця для записів надає можливість робити необхідні примітки щодо виконавців ролей, музичного або відеосупроводу, додавати інші матеріали тощо. Тобто ви маєте можливість проявити власну **ТВОРЧИСТЬ**, зробити розробки справді вашими особистими, нестандартними, оригінальними.

Тож сподіваємось, що ви оціните переваги цього посібника. Бажаємо успіхів!

Редакція

ЗМІСТ

ДІТИ МАЮТЬ ПРАВО	5
ЦІНУЙ СВІЙ ЧАС І ЧАС ІНШИХ	11
ЖИТТЯ — ЦЕ МИТЬ, ЗУМІЙ ЙОГО ПРОЖИТЬ	15
ПОДАРУНОК. ПРАВИЛА ЕТИКЕТУ	19
ЙОГО ВЕЛИЧНІСТЬ КОНФЛІКТ. ДЛЯ УЧНІВ 5 КЛАСУ	23
КНИЖКОВИЙ КАЛЕЙДОСКОП	27
«ЖИВИ, УКРАЇНО! ЖИВИ ДЛЯ КРАСИ, ДЛЯ СИЛИ, ДЛЯ ПРАВДИ, ДЛЯ ВОЛІ!»	31
ХЛІБ — УСЬОМУ ГОЛОВА	37
«УКРАЇНА — НАШ СПІЛЬНИЙ ДІМ»	43
ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ У СПІЛКУВАННІ. ЗАНЯТТЯ З ЕЛЕМЕНТАМИ ТРЕНІНГУ	49
Я БЕРЕГТИМУ ТЕБЕ, МАМО! ДЛЯ УЧНІВ 5 КЛАСУ	51
ЛЮДЯНІСТЬ ПЕРШ ЗА ВСЕ. ПСИХОЛОГІЧНА ГОДИНА	55
ДІЛОВА ГРА «МИ ВСІ РІЗНІ, АЛЕ РІВНІ». УРОК ГЕНДЕРНОЇ ГРАМОТНОСТІ ДЛЯ УЧНІВ 8 КЛАСУ	61
Я ОБИРАЮ ЗДОРОВ'Я. ТРЕНІНГОВЕ ЗАНЯТТЯ ДЛЯ УЧНІВ 8 КЛАСУ	63
ЗУПИНИМО СНІД, ДОКИ ВІН НЕ ЗУПИНИВ НАС!	67
ДИВОСВІТ ПРИРОДИ. ЕКОЛОГІЧНЕ СВЯТО	71
БУТИ НА ЗЕМЛІ ЛЮДИНОЮ!	77
ВЧИМОСЯ БУТИ ТОЛЕРАНТНИМИ. ДЛЯ УЧНІВ СЕРЕДНЬОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	81
ЕФЕКТИВНЕ СПІЛКУВАННЯ — КРОК ДО УСПІХУ. ТРЕНІНГОВЕ ЗАНЯТТЯ ДЛЯ УЧНІВ 8 КЛАСУ	85
БЕРЕГ ДИТИНСТВА. ДЛЯ УЧНІВ 5–6 КЛАСІВ	89
ДІМ, У ЯКОМУ ТИ ЖИВЕШ. ФОРМУЄМО ЦІННІСНЕ СТАВЛЕННЯ УЧНІВ ДО ПРИРОДИ	91
УКРАЇНА — НАШ СПІЛЬНИЙ ДІМ	95
МОЯ СІМ'Я — МОЄ БАГАТСТВО!	105
БЕЗ ТОЛЕРАНТНОСТІ НЕМАЄ ДРУЖБИ. ДЛЯ УЧНІВ СЕРЕДНЬОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	107
ПЛЕКАЙМО ЗДОРОВ'Я ДУШІ. СПІЛЬНИЙ ТРЕНІНГОВИЙ ЗАХІД ДЛЯ УЧНІВ 4–7 КЛАСІВ ТА ЇХНІХ БАТЬКІВ	109
ШКОДА ВІД КУРІННЯ	115
ЛЮДИНА ПОЧИНАЄТЬСЯ З ДОБРА	117
НАПОВНЮЙМО СЕРЦЯ ДОБРОМ! ДЛЯ УЧНІВ 6–7 КЛАСІВ	123

Семестр		Клас		Дата проведення заходу	
---------	--	------	--	------------------------	--

ДІТИ МАЮТЬ ПРАВО

Мета: ознайомити учнів із поняттям прав людини, розкрити їх зміст, розвивати в учнів упевненість, виховувати правову свідомість, ознайомити учнів із Конвенцією ООН про права дитини, виховувати громадянську позицію.

Обладнання: слайди, відеоролики, ілюстрації.

ПЕРЕБІГ ЗАХОДУ

Учитель. Доброго дня. Ми зібралися сьогодні для того, щоб поговорити про права дітей, тобто про ваші права.

1-й учень

Я родом звідти, де співають села,
Де танцями розгойдані мости.
Скажу я гордо, що я маю право
На цій землі і жити, і рости.

2-й учень

А вересень покличе у дорогу,
Знання, як скарб, до серця притулю,
І на лінійці урочисто в школі
Право навчатись з дітьми розділю.

3-й учень

А брати участь у конкурсах, змаганнях —
Це все мені насаги додає.
І я скажу відверто без вагання:
Щаслива тим, що таке право є.

4-й учень

Шкільні роки летять, немов лелеки,
Дитинство, забираючи з собою,
А моя юність вже й не так далеко,
Три роки, ну а там подать рукою.

5-й учень

Тому я щиро всім у житті бажаю
Зростати гідно справжніми людьми.
Бо всі ми, українці, маєм право
На цій землі і жити, і рости.

В. Чижова

1-й ведучий. Давним-давно, ще у стародавні часи, у людей виникла необхідність відстоювати свої права. Спочатку це робили силою. Слабка людина не мала жодних прав, якщо в неї не було сильного покровителя, що бажав би допомогти їй у вирішенні спорів.

Тривалий час діяв неписаний закон: «Хто сильніший, той і правий». Але коли виникли перші держави, правителі яких прагнули встановити загальний справедливий порядок і норми життя для усіх громадян, у людське суспільство прийшов закон права.

Тепер держава ставала на захисті й сильного, й слабого. Головним критерієм права стала справедливість, а не сила.

2-й ведучий. З тих пір минуло чимало століть. Держави створювалися, розросталися, процвітали або гинули. Як свідчить історія, правителі й уряд не завжди піклувалися про свій народ. Так, оголошуючи сусідній країні війну чи приймаючи яке-небудь політичне рішення, правитель прагнув задовольнити лише свої інтереси й зовсім не замислювався над долею простих людей. Отже, людству потрібно було знайти такого захисника, який би міг примусити державу поступитися своїми інтересами заради інтересів своїх громадян і постійно піклуватися про них.

1-й ведучий. Місію такого захисника взяла на себе ООН. Після закінчення Другої світової війни — найжахливішої і найжорстокішої війни за всю історію людства — народи багатьох країн вирішили, що для збереження миру їм слід об'єднатися. Для того, щоб будь-які конфлікти та суперечки між країнами вирішувались не воєнним шляхом, а мирним, за столом переговорів. Саме з цією метою 1945 року була створена Організація Об'єднаних Націй (ООН). До речі, одним із засновників була Україна.

2-й ведучий. А 1948 року держави, що увійшли до ООН, підписали загальну Декларацію прав людини — документ, у якому вони пообіцяли одна одній і своїм народам забезпечити громадянські права й свободи, рівність усіх перед законом, особисту недоторканість, свободу совісті, можливість дотримуватись своєї релігії й багато іншого.

1-й ведучий. Загальна декларація прав людини — важливий і корисний документ. Та в ньому говориться про людей загалом — і жодного слова про дітей. Але ж діти потребують особливої уваги й захисту з боку держави.

2-й ведучий. Саме тому 1898 року ООН прийняла окремий документ під назвою «Конвенція про права дитини». Конвенція — це міжнародна угода. У ній держави беруть зобов'язання дотримуватись прав кожної дитини. І наша держава теж підписалася під цим документом, а значить — пообіцяла світові піклуватися про своїх маленьких громадян.

1-й ведучий. Конвенція про права дитини була ратифікована 191 країною світу. В Україні Конвенція набула чинності з 27 вересня 1991 року і з цього часу є частиною національного законодавства.

У нашій країні не існує спеціального законодавства для неповнолітніх, і їхні права виділені окремими статтями Сімейного, Цивільного, Кримінального, Кримінально-процесуального кодексів України, а також регульовані окремими законами. Різні державні інституції та міністерства покликані відповідати за дотримання прав дитини в Україні.

2-й ведучий. Багато зусиль також докладають громадські організації, які працюють на терені захисту прав дитини, щоб кожна дитина почувала себе захищеною законом повноцінним членом суспільства.

Конвенція ООН про права дитини містить 54 статті. У них записано права, які має дитина.

1-й учень

Найбільше я хочу,
Щоб мир був на світі,
І небо — у зорях,
А сад наш — у цвіті.

2-й учень

Найбільше я хочу,
Щоб сонце щоранку

Зі мною віталось,
Присівши на ґанку.

3-й учень

Найбільше я хочу,
Щоб рідна матуся
Всміхнулась мені,
Коли я усміхнуся.

Учитель. Ознайомимось із правами, про які йдеться в Конвенції про права дитини.

Перегляд слайдів презентації «Права дитини».

Учитель. Ми дізналися про основні права дитини, що записані в Конвенції прав дитини. А тепер перевіримо, як ви засвоїли їх.

«КАЗКОВА ПРАВОВА ВІКТОРИНА»

Ситуація 1

Мачуха з ранку до вечора примушує Попелюшку працювати. Бідній дівчинці заборонено брати участь в іграх та забавах сестер.

- ♦ Яке право порушено стосовно Попелюшки? (*Право дитини на відпочинок і розваги*)

Ситуація 2

За часів письменника Марка Твена в Америці дружбу дітей із різних соціальних пластів не схвалювали і навіть вважали порушенням суспільної моралі.

- ♦ Чи має право Том Соєр товаришувати з таким хлопчиком, як Гекльбері Фін? (*Так, адже є право на свободу асоціації та свободу мирних зібрань.*)

Ситуація 3

Мауглі майже з народження жив у тваринному середовищі.

- ♦ Чи можна вважати, що він має рівні права зі звичайною дитиною? (*Так. Дитиною вважають кожну людську істоту, що не досягла 18 років.*)

Ситуація 4

Мауглі не вміє говорити людською мовою — лише видавати незрозумілі, з точки зору людей, звірячі звуки.

- ♦ Чи мають право люди, що знайшли Мауглі в лісі, замкнути його в клітці та поводитися з ним, як із твариною? Якщо так, то які права

хлопчика буде порушено? *(Ні, в жодному разі. Мауглі може бути визнаний неповноцінною дитиною, і в цьому випадку згідно з Конвенцією йому мають забезпечити гідні умови зростання і виховання. Заборонено жорстоке поводження з дитиною, що принижує її гідність та шкодить фізичному й психічному здоров'ю.)*

Ситуація 5

Опікун Гаррі Поттера перехоплює і читає листи, що надходять хлопчикові зі школи чарівників Хогвартсу.

- ♦ Яке право Гаррі порушено? *(Право на приватне життя, таємницю кореспонденції.)*

Ситуація 6

Баба Яга викрадає Івасика Телесика й відносить його за тридев'ять земель у тридесяте царство.

- ♦ Які права дитини порушила злодійка? *(Право дитини на життя, щоб дитина не розлучалась з батьками всупереч їхньому бажанню, незаконне переміщення і повернення дітей з-за кордону.)*

Ситуація 7

Мама, йдучи на роботу, попросила доньку, щоб та помила посуд, прибрала у своїй кімнаті і сходила в магазин. Донька відповіла, що в неї завтра контрольна робота і їй потрібно готуватися. І додала, що Конвенція прав дитини захищає її від будь-якої роботи, що перешкоджає здобуттю освіти.

- ♦ То чи порушено права дитини в даному випадку? *(Ні. У Конвенції йдеться не про посильну, щоденну хатню роботу, а про економічну експлуатацію дітей та прийом їх на роботу. Самообслуговування не може стати на заваді здобуття освіти.)*

Перегляд відеофільмів про права дитини.

ВІКТОРИНА «ЧИ ЗНАЮ Я ПРАВА ДИТИНИ?»

1. Який документ затвердила ООН 1989 року про права дітей?
А) Декларація прав дитини;
Б) Конвенція прав дитини;
В) Закон України про права дитини.
2. Який документ було прийнято в Україні про права дитини у 1991 році?
А) Декларація прав дитини;
Б) Конвенція прав дитини;
В) Конституція прав дитини.
3. Як називається Основний закон України, де записані всі права і обов'язки?
А) Декларація прав дитини;
Б) Конвенція прав дитини;
В) Конституція України.

4. Це те, що ти повинен робити, щоб бути корисним собі й іншим?
А) Обов'язок;
Б) право.
5. Оберіть з перелічених тверджень ті, що є аморальними:
А) заздрити успіхам товариша;
Б) не дозволяти кривдити себе й інших;
В) не поважати товариша, якщо його думка відрізняється від твоєї.
6. Оберіть правильні твердження:
А) примушувати інших працювати на себе;
Б) співчувати людині, коли з нею трапилася біда;
В) радіти, коли в людини радість;
Г) давати обіцянки і не виконувати їх.
7. Що з перелічених тверджень є правом?
А) Вільно висловлювати свої думки;
Б) користуватися бібліотекою;
В) дотримуватися моральних норм поведінки.
8. Чи порушив закон Буратіно у казці О. Толстого «Золотий ключик» небажанням вчитись?
А) Ні;
Б) так;
В) це його справи.
9. Яке право порушив Іван-царевич у казці «Царівна жаба»?
А) Вільно висловлювати свою думку;
Б) на власність особистих речей;
В) на навчання.
10. Хто у казці «Колобок» учинив найнебезпечніший злочин?
А) Вовк;
Б) Лисиця;
В) Ведмідь.
11. Який злочин скоїли окремі персонажі проти Дюймовочки у казці Х. Андерсена «Дюймовочка»?
А) Убивство;
Б) розбій;
В) викрадення.
12. Які правопорушення скоїла Лисичка у казці «Котик і Півник»?
А) Хуліганство;
Б) убивство.

ГРА «ЧИ ДОБРЕ ЗАПАМ'ЯТАВ Я СВОЇ ПРАВА»

Учитель. Якщо ви погоджуєтесь з даним твердженням, то піднімаєте рожевий кружечок, якщо не погоджуєтесь — зелений кружечок.

1. Усі діти мають право на любов і турботу!
2. Усі діти рівні у своїх правах!
3. Кожна дитина має право їсти тільки цукерки, морозиво і чіпси!
4. Усі діти мають право на повноцінне харчування!
5. Усі діти мають право відмовлятися від обіду!
6. Усі діти мають право на освіту!
7. Усі діти мають право на відпочинок і дозвілля!
8. Кожна дитина має право одержувати сніданок у ліжко!
9. Жодна дитина не повинна мити посуд!
10. Усі діти мають право на медичну допомогу!
11. Діти мають право на інформацію!

12. Жодна дитина не повинна прибирати власну кімнату!
13. Діти мають право висловлювати особисті думки!
14. Кожна дитина має право мати kota або собаку!
15. Кожна дитина має право на життя!

1-й учень

Я маю право жити на землі,
Творити, дихати, учитись,
Примножувать багатства всі її,
Своею Україною гордитись.

2-й учень

Я маю право Україну вихвалять,
Боротися за неї і за честь стоять,
Безкрайнії поля її любити,
І щовесни журавликів
Із вирию зустріти.

3-й учень

Я маю право на веселку й на весну,
На щедрю осінь і на щедре літо,
На зиму, так безмежно чарівну
І на лани із стиглим житом,

4-й учень

На золотаве сонце в небесах,
Що щедро Україну зігріває,
На соловейка спів в гаях
І на любов батьків — безмежну і безкраю.

Учитель. Існує багато інших прав, крім тих, про які ми говорили, які ми маємо знати й реалізовувати щодня.

Пам'ятаймо: наше право не повинне порушувати права інших. Від народження ми маємо певні права, які гарантує і захищає держава.

З віком у нас з'являються обов'язки та відповідальність. Існують закони, які визначають наші обов'язки. І ти маєш їх знати. Незнання закону не звільняє нас від відповідальності за свої вчинки, дії або бездіяльність.

Немає прав без обов'язків, немає обов'язків без прав.

І ще одну заповідь повинен запам'ятати кожен із нас:

Шануй батька свого і матір свою!

Адже саме батьки дали нам життя, саме вони щоденно переживають за нас, хочуть, щоб ми завжди були здоровими і щасливими.

Н. В. Жоломко, Катеринопільська ЗШ № 2, Черкаська обл.